

SAN FIZ DO CASTRO

SITUACIÓN

O santuario de San Fiz do castro (Cesullas , Cabana de Bergantiños) está nun campo , ao carón do camino que sobre da ría de Ponteceso cara ás terras de Baio.Pódese acceder desde a estrada C-552 en Baio ou desde a estrada que vai de Laxe a Ponteceso e coller en Neaño a estradiña que sobe cara a Cesullas.

Esta romaría te lugar o día 1 de agosto , ao día seguinte celébrase a Virxe dos Remedios.

O SANTUARIO

A capela , que presenta a curiosidade de que a fachada mira cara ao leste , é una construción sinxela , de planta rectangular , cun engadido no lateral sur.O único elemento destacable nesta arquitectura está na fachada principal: una ventá pétrea de celosía calada que lembra a forma da rosácea; sen dúbida é o elemento arquitectónico máis antigo do santuario e , mesmo , podería ser prerrománico, segundo X.Mª Lema Suárez

A LENDA

O feito de que a fachada da capela teña una orientación inusual ten una interpretación lendaria , a cal di que un mozo que ía rezar á vella ermida sorprendeuno una trebonda tan forte que case cubriu a capela por completo ; o mozo tivo que gabear ao Tellado para se salvar , entón prometeu construir una capela nova.O relato axuda a darlle ao lugar una consición especial e una nova natureza , propicia para a mediación entre i cotián e o sagrado.É tamén un comenzó simbólico que reforza ese carácter especial

O CREGO SATURNINO CUIÑAS LOIS

O crego Saturnino Cuiñas Lois foi a persoa que transformou esta romaría e a converteu nun referente importante no calendario das romarías do noso verán.Don Saturnino nacera en Cotobade en 1897 e chegou a Cesullas en 1931 , e aquí permaneceu ata súa norte en 1978.Tiña un gran

amor pola música popular e dedicouse a recompilar cantigas , a colaborar con grupos folclóricos , a tocar a gaita;tamén fundou un coro na parroquia Este crego introduce elementos novos na romaría , como o “ himno a San Fiz” , o “santo de pólvora” ou o “berro seco” , que acabou por ser o elemento central da mesma.

A ROMARÍA

A SUBIDA DO SANTO

O 25 de xullo celébrase unha misa na parroquial e ao remate faise una procesión que “sube o santo pa riba” é dicir , levan o santo para a capela.Para levar o santo este día hai que coller a vez, e isto faise “marcando” cun pano da man nas andas, o mesmo que para levalo na procesión no propio día da romaría.

O RITUAL DA FONTE

Cedo acoden os primeiros romeiros lavarse á fonte , porque a tradición di que a esta fonte “hai que ir antes que saia o sol e rezar diante da porta do santo”; despois deixan alí o pano a secar.Pero a mayoría dos romeiros van de día levarse e coller agua para levar , porque a auga da fonte non é só para as verugas ,” tamén é para beber e aquí (en Cesullas) hai moita xente que vai buscar agua” calquera día .A xente tamén acode á fonte durante o resto do ano; pero o mellor momento para ir é cando o santo “ está enriba” é dicir, cando a presenza do sagrado é más próxima e parece ter más poder.

Da fonte colgan dúas culleres de ferro , suxeitas por una cadea.Estas culleres empezaron a colocarse na época de don Saturnino Cuiñas para que bebesen romeiros no día da romaría , como nolo recorda María Baña.

Don Saturnino Cuiñas

Puxo as culleres na fonte,

Pre que beban por elas

Os seus romeiros de lonxe.

O BERRO SECO

O berro seco foi introducido por Satirnino Cuíñas .Para uns, a sús orixe ten que ver co traballo dos canteiros , especialmente co relacionado co levantamento das grandes pedras , que requería un esforzó común e unísono de todos os canteiros, ao tempo que lanzaban un berro ao aire que axudaba a liberar as tensións contidas.Outros queren darlle una orixe más prestixiosa e din que as súas raíces están na denominada “cultura celta”

O SANTO DA PÓLVORA

Outra das novedades introducidas por don Saturnino Cuíñas , que se converteu noutro referente desta romaría , foi o santo de pólvora .Este é una figura que representa una escena de oficio tradicional , poden ser ferreiros , afiadores ,ou canteiros , na que o home sempre desempeña o oficio e a muller de peón ou axudante.Os personaxes van vestidos con certos elementos que recordan o traxe tradicional. Depois de rematada a misa e o berro seco , préndeselle lume e a roda empeza a virar.

MERENDA

Rematado o berro seco e as bailas da misa empezan as merendas.Nos tempos de don Saturnino Cuíñas só había a sía mesa , una mesa longa na que sentaba moita xente .

RESPONDE SAN FIZ DO CASTRO

- QUE CUSIOSIDADE TEN A CAPELA DE SANTO FIZ ?
- CONTA A LENDA DO SANTUARIO DE SANTO FIZ
- QUE ELEMENTOS NOVOS INTRODUCE O CREGO SATURNINO CUIÑAS?
- EXPLICA O RITUAL DA FONTE DA FESTA DO SANTO FIZ
- ORIXE EO BERRO SECO
- QUE REPRESENTA O SANTO DA PÓLVORA

SANTO HADRIÁN DO MAR

SITUACIÓN

O santuario de Santo Hadrián do Mar está situado na aba do monte de Beo, próximo ás illas Sisargas.Para chegar aquí podemos ir polo camino que vai a procesión ou pola estrada que vai ao cabo de Santo Hadrián.

Aínda que a cola di:

Meu Santo Hadrián,

Que lle fan a romaría

O dezaseis de San Xoán.

A romaría de Santo Hadrián celébrase neste día se cae en domingo, senón ao domingo seguinte.

O SANTUARIO

O santuario é una capela sinxela que ten no lado norte un saínte no teito , baixo o que está situado un altar.A fachada principal mira cara ao Bio do Castro , onde a mitoloxía popular sitúa enterradas dúas olas, una de ouro e outra de xofre.Ata esta capela viñan os de Malpica cambiar a tella cando había moito nordeste para que chovese

A capela está rodeada por un muro que delimita o adro.Fóra deste recinto está a fonte do santo , onde os romeiros lavan as verrugas e deixan o pano a secar.

A imaxe da actual capela empeza a configurarse sobre 1828 e parece que é o traslado dun primitivo emprazamento ao actual.O párroco daquel tempo di que o bispo autorizárao verbalmente “ para dicha traslación” , autorización que volve facer por escrito en outubro de 1828 , xa que coa “ verbal licencia resistieren a pagar algunos deudores alegando carecer de facultad”.Noutro documento volve dicir que o bispo “ me concedió amplia facultad para trasladar la capilla de San Adrián a mejor situación de la que tenia la antigua”.Pero un novo crego , Pedro Villar y Afeirán,di ignorar a licenza para a súa construcción e que no auto da visita pastoral só consta que se igualase o pavimento e se amañase o teito da existente.Nesta data

(1829) a obra non estaba concluída , só as paredes “ y siguen con la carpintería”E di más “todo ajustado por el anterior cura y el actual Mayordomo , sin intervención de vecindario que siempre estaba repugnante en su erección en el sitio que se ha hecho por no reportarle utilidad ni servicio alguno”. Pero ao párroco non lle quedou máis remedio que “solicitar licencia para la bendición de dicha capilla” .E isto ocurría en 1829.A vella capela parece que foi derrubada.

A LENDA

Hai una lenda que di que o santo estaba ao pé do mar, nun lugar que se identifica co chamado portiño de Santo Hadrián , e pisou a cabeza dunha serpe que quería cruzar as Sisargas.A serpe quedou alí petrificada nunha rocha que se pode ver na baixamar.Debido a este feito dice que nesas illas non hai cobras.Na mesma rocha hai outras figuras , identificanas como o pé do santo e a cucnca pola que bebía;aínda que para uns “ a cunca” á “a almofía” e para outros a toalla.Outra versión da lenda dí que santo Hadrián desembarcou aquí e que lle pisou a cabeza á serpe, que había a centos e que poboaban as Sisargas.Outra lenda conta que nos tempos dos romanos una descomunal serpe, que tiña o seu acubilo no monte de Beo , aterraba os vecinos da comarca e obrigábaos a lle estregar cada ano una boa cantidad de nenos acabados de nacer para o seu sustento.Para pór fin a esta situación os vecinos deciden pedir axuda ao santo , que vence ao mosstro cando este pretendía refuxiarse nas illas Sisargas , e faino petando no chan co pé e coa vara de mando e causando un gran estrondo.

A ROMARÍA

O CAMIÑO

Na mañancila do día de santo Hadrián as estradas que levan a esta vila bergantiñá baixan ateigadas de romeiros que van cara Malpica de Bergantiños “ a buscar o santo”

A primeira hora da mañá hai una misa na igrexa parroquial , que se ateiga de xente, e mesmo o seu adro.Na rúa hai varios postos de venda de candeas e exvotos de cera.Moita desta cera xa vai quedar na igrexa

parroquial , amoreada nunha capela leteral.No interior da igrexa as imaxes de santo Adrián e santa Natalia e algúns devotos achéganse para tocalas.

Rematada a celebración litúrxica comenza una multitudinaria procesión para “subir o santo” ata a súa capela.

“SUBIR O SANTO ”

Acompañam a santo Adrián ata a capela.

AS MERENDAS

Foronse perdendo.

Na documentación eclesiástica atopamos referencias ás merendas como “a pitanza”.Nunha visita eclesiástica de 1791 dise que hai una confraría que “ es de carne hácese el día del Santo en una hermita de su titulo...a donde concurren las gentes a la Romería unos cofrades de esta hermandad produciendo generales desórdene , excesos i pendencias , co qe esencialmente se falta al buen orden debido a estas congregaciones i por ello y ser susceptible de remedios , se reforme en quanto a hacer la comida o como vulgarmente llama de pitanzas”

RESPONDE SOBRE SANTO HADRIÁN

-DONDE ESTÁ SITUADO O SANTUARIO DE SANTO HADRIÁN?

-EN QUE ANO EMPEZA A CONFIGURARSE O SANTUARIO DE SANTO HADRIÁN?

-QUE LENDA COÑECES TI SOBRE O SANTO HADRIÁN?

-A QUÉ ILLA FAI REFERENCIA O SANTUARIO?

-QUE SE ENTENDE POR IR “ A BUSCAR O SANTO”?

-QUE SE ENTENDE POR “ SUBIR O SANTO”

-QUE É A “ A PITANZA ”.

-ANO DUNHA VISITA ECLESIÁSTICA NA CAL FAISE REFERENCIAS AS MERENDAS

CONOCIENDO NUESTRA REALIDAD

NUESTRA SEÑORA DEL FARO

DATOS HISTÓRICOS

FONTE : ARQUIVO PARROQUIAL

-10 DE JUNIO DE 1715 , D. Francisco de castro Figueroa , prior de la Colegiata de santa maría del campo e la ciudad de la Coruña , visitador de este Arciprestazgo .Por encargo del Ilmo .D. Fray Antonio Monroy , Arzobispo de Santiago , visitó el Libro de la Cofradía de Nuestra Señora del Faro , instituida en los términos de la Iglesia Parroquial de San Julián de Brantus.

-VISITA DEL 19 DE MAYO DEL 1721, por D. Luis de Salcedo Azcona , Arzobispo y Señor de Santiago , del Consejo de su Majestad... halló que esta Cofradía , que tiene su ermita en términos de esta feligresía , carece de Constituciones por las que gobernarse , ni aprobación del ordinario

-CONSTITUCIONES , el 24 de Agosto de 1729 . ante el notario Jacob Méndez de Souto y en presencia del cura propio de Brantus D. Antonio Puga y Arixon

-APROBACIÓN DE LA CONSTITUCIONES , en el año 1729 . el Dr. Gregorio Posse , consultor del santo Oficio de la Inquisición deste Reino y visitador General deste Arzobispado por el Ilmo.Sr .D. Joseph de Yermo Santibañes . Arzobispo y Señor de todos ellos del Consejo de su Majestad visitó y reconoció las constituciones.

ARTE

RETABLO DE LA CAPILLA DEL FARO:

AÑO 1731

AUTOR: DOMINGO MARTÍNEZ

PINTURA

AÑO DE 1732

AUTOR: FRANCISCO GOMES

DATO :

-El cuatro de septiembre de 1959 , inauguración del Monumento al Sagrado Corazón de Jesús . donado por los hijos de D. Ricardo Pose Ourens , lo Bendicirá el Excmo. Rvdmo. Sr. Cardenal Quiroga Palacios.

FESTIVIDAD:

-el día ocho de septiembre

LA COMIDA O MERIENDA

Esta tradición es difícil de datar en su comienzos , en su origen. Sin embargo , aparece recogida en el año 1715

FESTA DO FARO

RESPONDE:

1-FECHA DE LA INAUGURACIÓN DEL MONUMENTO AL SAGRADO CORAZÓN DE JESÚS

2-EN QUÉ FECHA APARECE RECOGIDA LA TRADICIÓN DE COMER EN LA FIESTA DE NUESTRA SEÑORA DEL FARO

3-EN QUÉ AÑO Y QUIEN PINTÓ EL RETABLO DE LA CAPILLA DEL FARO

4-FECHA DE LA APROBACIÓN DE LAS CONSTITUCIONES

5-QUÉ ACONTECIÓ EL 19 DE MAYO DEL 1721

CORREO PARA ENVIAR TRABALLO: relixioncatolica@gmail.com